

Hyvä omaisyhteistyö Oulun seudulla

Selvitys 2022

**Oulun seudun omaishoitajat ry
Tukena muutoksessa -hanke 2022**

Kaisa Hartikka ja Teija Viitajylhä

Taitto ja kuvat: Canva

SISÄLTÖ

JOHDANTO	4
----------	---

TAUSTAA	5
---------	---

Selvityksen lähtökohta	5
------------------------------	---

Kyselyn toteuttaminen ja vastaajien taustatiedot	6
--	---

SELVITYKSEN TULOKSET	7
----------------------	---

Yleistä omaisyhteistyöstä	7
Yleiset omaisyhteistyön käytännöt	7
Tiedotus ja yhteydenottotavat sekä onnistumiset	7

Omaisyhteistyön alkuvaihe	9
Hoitopaikkaan tutustuminen	9
Korona-ajan tuomat uudet tavat hoitopaikkaan tutustumisessa	9
Kun pitkäaikaishoitopaikka otetaan vastaan ja asukas muuttaa	10
Onnistuneet alkuvaiheen omaisyhteistyön käytännöt	10

Asuminen vakiintuu pitkäaikaishoidossa	11
Palautekulttuuri	11
Käytössä olevat omaisyhteistyön tavat	11
Korona-ajan tuomia uusia omaisyhteistyön käytäntöjä	12
Suunnitelmia uusille yhteistyön tavoille	14

Saattohoitoaika ja hoidon päätyminen asukkaan kuolemaan	15
Omaisyhteistyön käytännöt saattohoitoon liittyen	15
Omaisien huomioiminen läheisen menehdyttyä	16

Omaisyhteistyöstä saatu hyvä palaute	17
---	-----------

Tuen tarve omaisyhteistyön kehittämiseksi	18
--	-----------

YHTEENVETO	19
------------	----

LIITE: KYSELYLOMAKE	22
---------------------	----

JOHDANTO

**"LUONTEVA JA
MONIPUOLINEN
OMAISSYHTEISTYÖ TUKEE
NIIN OMAISEN,
HOITOHENKILÖKUNNAN
KUIN ASUKKAAN
HYVINVOINTIA."**

Tässä selvityksessä kuvataan, millaista on hyvä yhteistyö omaisten kanssa Oulun seudun ikääntyneiden pitkäaikaishoitoa tarjoavissa hoitopaikoissa. Selvitys pohjautuu helmikuussa 2022 tehdyn kyselyn tuloksiin.

Luonteva ja monipuolinen omaisyhteistyö tukee niin omaisen, hoitohenkilökunnan kuin pitkäaikaishoidon asukkaan hyvinvointia. Hyvää yhteistyötä ylläpitämällä ja sitä kehittämällä parannetaan tyytyväisyyttä, laatua ja rikastutetaan hoitopaikan arkea.

Selvityksessä korostuvat hyvät käytännöt, mutta omaan toimintaan peilaamalla voi löytää myös kehittämistä kaipaavia kohtia. Tämän selvityksen myötä pitkäaikaishoidon henkilökunta voi saada ideoita ja näkökulmaa siihen, mitä omaisyhteistyön hyviä käytäntöjä voisi ottaa käyttöön omassa työssään.

Selvityksen taustalla olevan kyselyn aihealueet ja rakenne auttavat tarkastelemaan omaisyhteistyötä kokonaisuutena. Ajoittain on hyvä pysähtyä pohtimaan aihetta ja huomata olemassa olevat hyvät tavat toimia ja vahvistaa niitä. Tarvittaessa kiinnitetään huomio myös kehittämistä vaativille osa-alueille ja tehdään pienin askelin muutoskokeiluja. Mikäli jokin tapa ei toimi, voidaan kokeilla toista tapaa. Tärkeintä on innostus ja kiinnostus kehittää toimivaa yhteistyötä omaisten kanssa. Onnistumisista voidaan iloita yhdessä työyhteisön ja omaisten kanssa.

TAUSTAA

Selvityksen lähtökohta

Tukena muutoksessa -hanke on Oulun seudun omaishoitajat ry:n STEA-rahoitteinen kehittämishanke vuosina 2020-2023. Hankkeen tavoitteena on tukea omaishoitajia ja omaisia muutostilanteessa, kun läheinen hoidettava on siirtymässä tai juuri siirtynyt kodin ulkopuoliseen pitkäaikaishoitoon.

Hankkeessa on kehitetty kurseja, ryhmiä, tilaisuuksia ja yksilöllistä tukea muutostilanteen tueksi. Näiden avulla omaishoitajat ovat saaneet mm. tukea päätöksentekoon, vertaistukea sekä heidän hyvinvointi on vahvistunut.

Hankkeen tavoitteena on myös kehittää toimintamalli, jonka avulla hoidettavan siirtyminen pitkäaikaishoitoon on hallittu ja turvallinen kaikille osapuolille. Lisäksi tavoitteena on tukea omaishoitajaa, hoidettavaa ja hoitoyksiköiden henkilökuntaa muutosprosessin aikana aktiivisella kaikkia osapuolia toimimaan yhteiseksi hyväksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi koottiin kehittämistyöryhmä Kehittämö, jossa on mukana omaishoitajia ja omaisia, asiantuntijoita, kaupungin SAS-palveluohjaaja sekä hoitokotien työntekijöitä. Kehittämön toimintaa koordinoi hankkeen työntekijä Kaisa Hartikka työpari Teija Viitajylhän tuella. Alkukartoituksen jälkeen Kehittämössä päätettiin tehdä opas omaishoitajien tueksi "Omaishoitajan polku muutostilanteessa". Opas julkaistiin joulukuussa 2021 ja sitä voi lukea osoitteessa osol.fi/omaishoitajanpolku.

**"HYVÄT OMAISYHTEISTYÖN
TAVAT ANSAITSEVAT TULLA
NÄKYVÄKSI"**

Seuraavaksi kehittämisen kohteeksi valikoitui kartoittaa kyselyn avulla, millaista on hyvä yhteistyö omaisten kanssa Oulun seudun ikääntyneiden pitkäaikaishoitoa tarjoavissa hoitopaikoissa. Uutisissa ja keskusteluissa nostetaan usein esille hoitokotien haasteita. Myös kohtaamisissa omaisten kanssa nousee ajoittain esille haasteet tai kehittämiskohdat. Näihin on etsitty yhdessä ratkaisuja ja kannustettu omaista kertomaan huolistaan tai mietityttävistä asioista hoitokodin työntekijöille. Useimmiten kyse on väärinymmärryksestä, vähäisestä tiedottamisesta ja siitä, että luottamussuhde ei ole vielä rakentunut omaisen ja henkilökunnan välille. Asioista puhumalla ja yhdessä sopivia toimintatapoja muodostamalla saadaan toimivaa yhteistyötä omaisten ja henkilökunnan välille. Omaisten kertomana kuulemme paljon myös hyviä kokemuksia omaisyhteistyöstä. Näitä halusimmekin nostaa esille, sillä hyvät omaisyhteistyön tavat ansaitsevat tulla näkyväksi. Toivomme, että selvityksen avulla hoitohenkilökunta saisi uusia ajatuksia ja ideoita siihen, miten omaa toimintaa voisi kehittää niin, että kokemus hyvästä omaisyhteistyöstä vahvistuisi.

Kehittämö oli mukana kyselyn suunnittelussa, kysymysten laatimisessa ja kyselyn muokkaamisessa. Vuonna 2022 Kehittämössä oli mukana: Raija Nissi, Raija Keränen, Hilikka Erkkilä, Martti Perälä, Erkki Partanen, Paula Ylikulju, Asta Leinonen, Heli Lukkari, Marja Miettunen, Anna-Mari Korpelin, Tuija Kotiranta ja Teija Puuri. Kiitos kaikille osallistumisesta!

Kyselyn tulosten pohjalta laadimme tämän selvityksen. Tulokset esiteltiin myös Omaisyhteistyön seminaarissa 3.5.2022 Oulussa. Kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin omaisyhteistyötä tukeva kesäinen virkistystapahtuma hoitokodissa toteutettavaksi. Tapahtuma suunnitellaan yhdessä hankkeen, hoitokodin henkilökunnan, omaisten ja asukkaiden kanssa. Tapahtuma järjestetään kesäkuussa 2022.

Kyselyn toteuttaminen ja vastaajien taustatiedot

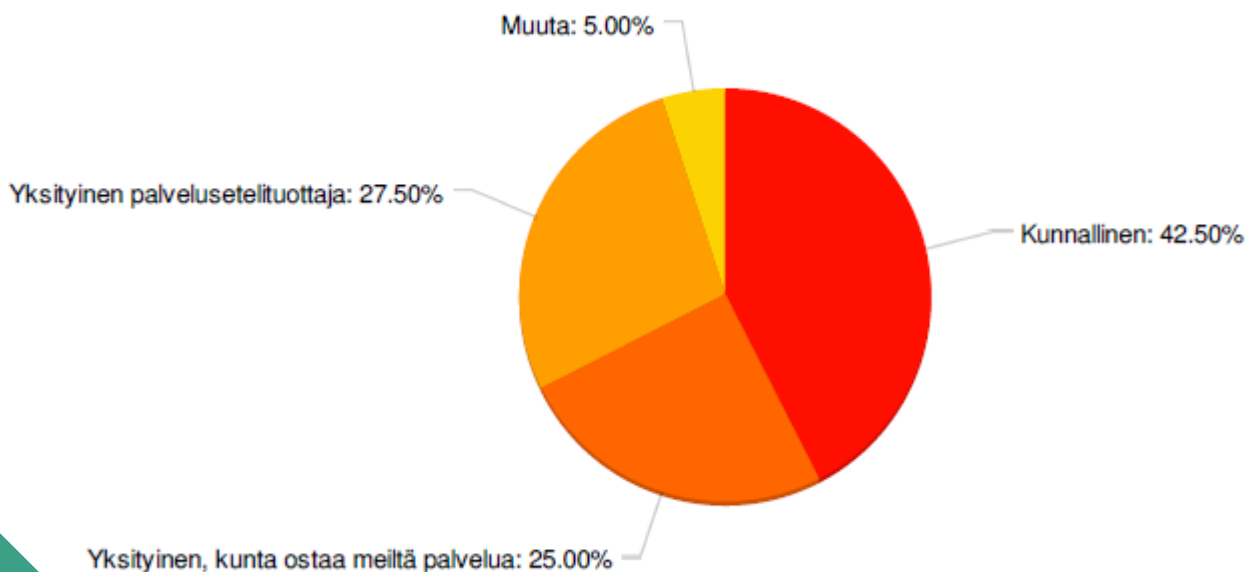
Helmikuussa 2022 lähetettiin sähköinen kysely 66:een ikääntyneiden pitkäaikais-hoitoa tarjoavaan hoitopaikkaan Oulun seudulla. Pääosin näissä hoitopaikoissa tarjotaan tehostettua palveluasumista tai laitoshoidon omaishoitajien toimintaa tai tilapäistä lyhytaikaista hoitoa. Kyselyä tehdessä alueella ei ollut pitkäaikaista perhehoitoa tarjoavia paikkoja, jonka vuoksi selvityksessä ei ole mukana perhehoidon omaisyhteistyö. Alueeksi rajattiin Oulun seudun omaishoitajat ry:n toimintaa alue, johon kuuluvat kunnat: Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä. Näistä kunnista eniten hoitoyksiköitä on Oulussa (42), muissa kunnissa hoitopaikkoja on 1-6 / kunta.

"SÄHKÖINEN KYSELY IKÄÄNTYNEITTEN PITKÄAIKAISHOITOA TARJOAVIIN HOITOPAIKKOIHIN OULUN SEUDULLA"

Vastauksia tuli 40, joista kahdeksan ei ollut vastannut kaikkiin kysymyksiin. Vastausprosentti on 61%. Kaikista kunnista vastattiin kyselyyn. Yli puolet (18/32) kuntatiedon antaneista vastaajista on Oulusta. Muista kunnista vastaajia on 1-4. Suurimmaksi osaksi kyselyyn vastasi yksi henkilö hoitoyksikön puolesta, vain neljä vastausta oli täytetty yhdessä muiden työntekijöiden kanssa.

Vastanneista 40:stä hoitopaikasta 34:lla (85%) hoito on tehostettua palveluasumista, kolmella vastaajalla on laitoshoidon ja yhdeksällä on myös säännöllistä ja/tai tilapäistä lyhytaikaista hoitoa. Lisäksi osa vastanneista kuvasi toiminnassa olevan myös palveluasumista, kotihoitoa, kotisairaanhoitoa tai muita kotiin annettavia palveluita.

Vastanneista 24 eli yli puolet (58%) ovat yksityisiä hoitopaikkoja tai säätiöitä, joilta kunta ostaa palvelua tai ne ovat palvelusetelintuottajia. Loput 17 vastaajaa ovat kunnan tai kuntayhtymän hoitopaikkoja.

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneet hoitopaikat, yhteensä 40

SELVITYKSEN TULOKSET

Yleistä omaisyhteistyöstä

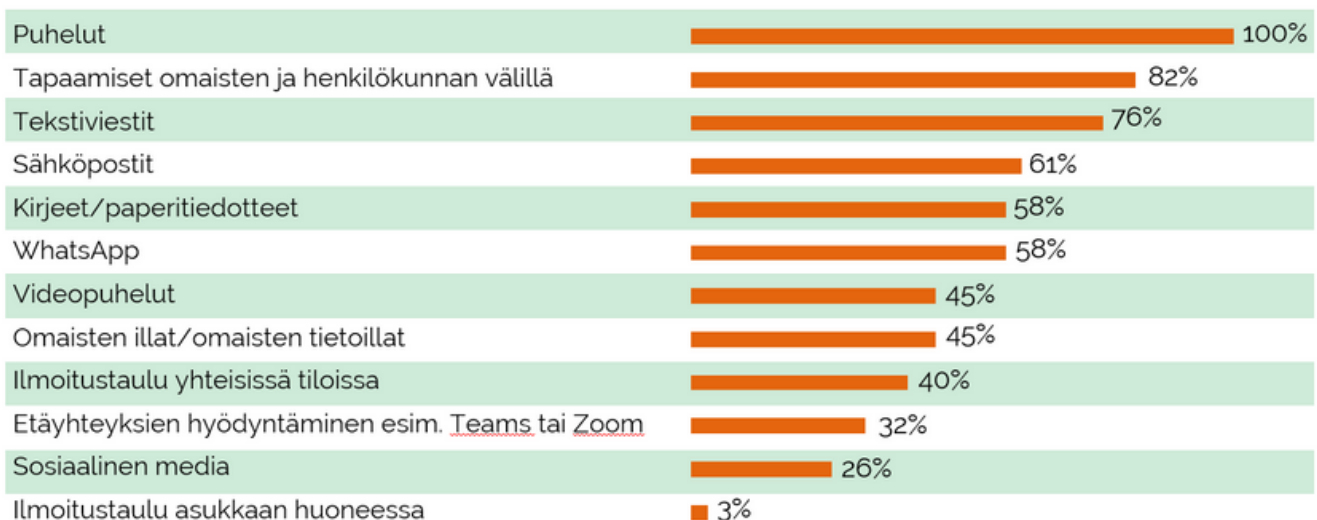
Yleiset omaisyhteistyön käytännöt

Halusimme selvittää, millaisia yhteistyön käytäntöjä hoitopaikoissa on. Kyselyn vastauksissa tuli ilmi, että lähes kaikissa (92%) hoitopaikoissa omahoitaja vastaa pääasiallisesti tiedottamisesta ja vuorovaikutuksesta asukkaan omaisen kanssa. 39% on kirjannut omaisyhteistyön käytänteitä esim. käsikirjaan tai kansioon. Reilu neljännes (28%) hoitopaikoista on nimen nyt omaisyhteistyöstä vastaavan henkilön tai omaisyhdyshenkilön. Pieni osuus (14%) vastaa omaisyhteistyön toteutuksen ja kehittämisen olevan suunnitelmallista. Muutama hoitopaikka järjestää säännöllisesti omaisyhteistyöhön liittyviä tiimikokouksia.

Tiedotus ja yhteydenottotavat sekä onnistumiset

Hoitopaikoilta kysyttiin, millaisia tiedotus- ja yhteydenottotapoja heillä on käytössä. Kaikilla on käytössä puhelut. Suurin osa (82%) järjestää myös tapaamisia omaisten ja hoitohenkilökunnan välillä sekä lähettää tekstiviestejä (76%). Yli puolella hoitopaikoista on lisäksi käytössä sähköposti, WhatsApp sekä kirjeet tai paperitiedotteet. Lähes puolet (45%) hyödyntää videopuheluita sekä järjestävät omaisten iltoja tai omaisten tietoilloja. Noin kolmasosalla on ilmoitustaulu yhteisissä tiloissa (40%) sekä sosiaalinen media osana tiedotusta (32%). Joka neljäs (26%) hyödyntää etäyhteyksiä esim. Teams tai Zoom. Yhdellä vastaajista on ilmoitustaulu asukkaan huoneessa tiedotusta varten. Avoimissa vastauksissa mainitaan kotikäynnit ja yhteiset tapahtumat. Osalla omaisten illat ovat olleet tauolla koronarajoitusten vuoksi.

Kuvio 2. Tiedotus ja yhteydenottotavat, vastaajia 38

Haluttiin tarkentaa, onko tiedottaminen oikea-aikaista ja toimivaa. Lähes kaikki (90%) hoitopaikat arvioivat, että tiedottaminen on oikea-aikaista ja toimivaa, mutta parannettavaakin löytyy. Muutama ei huomaa parannettavaa ja arvioi kaiken olevan hyvin. Vain yhdessä hoitopaikassa arvioidaan, että tiedottaminen ei ole oikea-aikaista ja toimivaa ja olisi vielä paljon kehitettävää. Hoitopaikkoja pyydettiin kuvailemaan, mikä tiedottamisessa ja yhteydenpidossa on hyvää tai onnistunutta. Avoimissa vastauksissa korostuu säännöllisyys, oikea-aikaisuus, luonteva ja sujuva vuorovaikutus sekä avoimuus.

Hyväksi yhteydenpidon tavaksi koetaan puhelut sekä kuvien, viestien ja videoiden lähetys esim. WhatsApp-sovelluksen avulla. Moni hoitopaikka on kokenut hyväksi tiedottamisen tavaksi säännöllisesti lähetettävät kirjeet omaisille. Vastauksissa mainitaan myös, että ei ole vierailuaikoja ja vuorovaikutus omaisiin on luontevaa vierailujen yhteydessä.

Lisäksi hyvinä asioina mainitaan Läheisryhmän toiminta, tiedottaminen ajankohtaisista asioista tai heti jos voinnissa tapahtuu muutoksia. Omaiset tietävät kuka on läheisen omahoitaja, omaiset voivat osallistua lääkärin tarkastukseen tai saavat yhteyden lääkäriin. On käytössä ryhmätekstiviesti tiedotettaviin asioihin. Omaisen kanssa on sovittu selkeästi, miten haluavat, että heihin ollaan yhteydessä. On sovittu yksi henkilö, johon hoitopaikka on yhteydessä ja hän tiedottaa muita asukkaan läheisiä. Järjestetään vuosittain muutama isompi tapahtuma. Myös sosiaalinen media esim. Facebook mainitaan olevan käytössä, jotta omaiset näkevät toimintaa sekä läheisensä osallistumista tilanteisiin. Yksi vastaaja kuvaa, että heillä on kodin kuulumiset netissä ja he päivittävät sitä viikoittain. He kertovat siellä mitä kodissa tapahtuu.

Vastauksiin on kirjattu muutama kehittämisen kohta, jotka liittyvät siihen, että yhteydenpidon tulisi olla säännöllisempää, tiiviimpää ja monipuolisempaa. Kolmessa vastauksessa kuvataan sitä, että on eroja hoitajien aktiivisuudessa. Toivotaan, että kaikki työntekijät olisivat sitoutuneita asiaan, nyt vain osa on aktiivisia. Myöskään kaikki omaiset eivät ole aktiivisia vastaamaan tai olemaan yhteydessä. Muutamisissa vastauksissa mainitaan, että korona-aika on vaikeuttanut tai rajoittanut yhteistyötä ja esim. tapahtumien, omaisiltojen tai läheisryhmien järjestämistä.

"Hyvää ovat säännölliset omaiskirjeet."

"Jatkuva vuoropuhelu omaisen kanssa. Omaiseen, joka on kiinnostunut läheisensä voinnista, on helppo pitää yhteyttä ja yhteistyö sujuu, vuorovaikutusta henkilökunnan kanssa tapahtuu vierailujen aikana ja puhelimitse."

"WhatsApp viesteillä saa nopean yhteyden omaiseen ja voi lähettää esim. mukavia kuvia hoidettavana olevasta läheisestä omaiselle."

Omaisyyhteistyön alkuvaihe

Hoitopaikkaan tutustuminen

Haluttiin tuoda esiin, miten hoitopaikkaan tutustuminen toteutetaan. Lähes kaikki hoitopaikat esittelevät taloa ja toimintaa paikan päällä (92%) ja antavat lisätietoja puhelimitse (94%). Yli puolet vastanneista varaa tutustumiseen kiireetöntä aikaa (64%) ja antaa esitteen hoitopaikasta (64%). Kolmasosalla (33%) on hoitopaikasta kattava esittely ja valokuvat netissä. Joka neljäs (25%) lähettää tarvittaessa kuvia.

Yhdellä hoitopaikoista on esittelyvideo hoitopaikasta ja yhdellä on käytössä virtuaalinen esittelykierros. Yksi vastaaja kuvaa, että he antavat listan muuttoon liittyvistä ohjeista omaiselle.

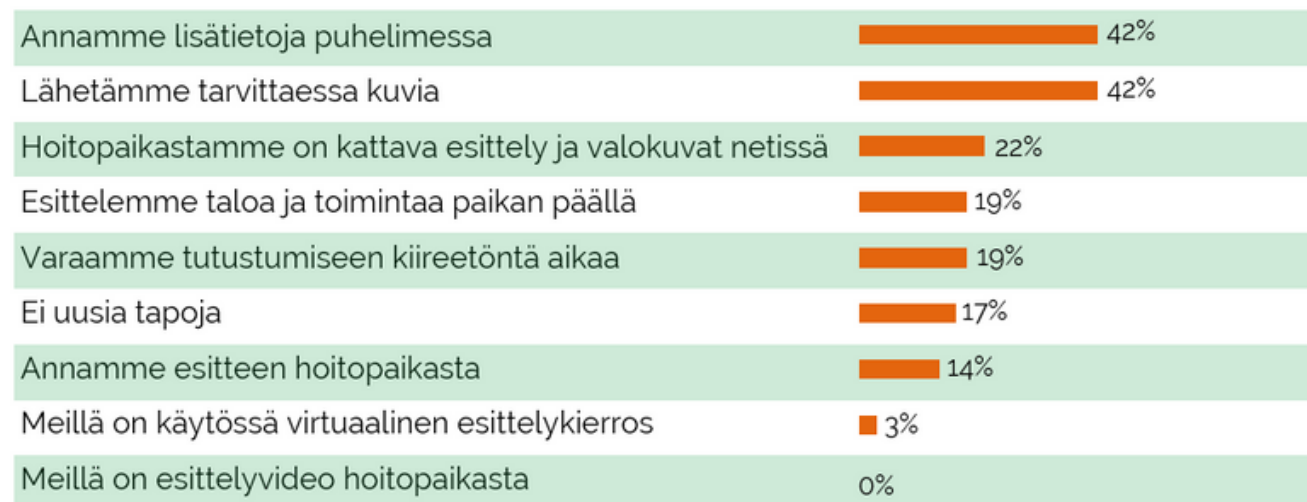
Korona-ajan tuomat uudet tavat hoitopaikkaan tutustumisessa

Hoitopaikoilta kysyttiin, mitkä ovat korona-ajan tuomia uusia tapoja hoitopaikkaan tutustumisessa. 42% on koronan myötä antanut lisätietoja puhelimesta sekä lähettänyt tarvittaessa kuvia. Kahdeksalla vastaajalla on hoitopaikasta kattava esittely ja valokuvat netissä. Seitsemän vastaajaa esittelee taloa ja toimintaa paikan päällä ja seitsemän vastaajaa varaa tutustumiseen kiireetöntä aikaa. Viisi vastaajaa on koronan myötä antanut esitteen hoitopaikasta. Yksi hoitopaikka on ottanut käyttöönsä virtuaalisen esittelykierroksen. Yksikään ei ole koronan myötä tehnyt esittelyvideota. Kuusi hoitopaikkaa vastaa, että korona-aika ei ole tuonut uusia tapoja hoitopaikkaan tutustumisessa.

Yksi vastaajista kommentoi, että he ovat halunneet mahdollistaa käynnit ja tutustumiset myös korona-aikana. Yksi kommentoi, että he varaavat esittelylle ajan, mutta välttämättä osastolle ei aina pääse.

”Meillä nuo yllä olevat tavat olivat jo ennen koronaa, mutta olemme panostaneet lisää kodinkuulumisiin.”

Kuvio 3. Korona-ajan tuomat uudet tavat hoitopaikkaan tutustumisessa, vastaajia 36

Kun pitkäaikaishoitopaikka otetaan vastaan ja asukas muuttaa

Kaikki hoitopaikat kertovat nimeävänsä uudelle asukkaalle omahoitajan ja tiedottavan omaisia mihin numeroon voi soittaa ollakseen yhteydessä hoitopaikkaan. Lähes kaikki antavat omaiselle tietoa hoitopaikan tavoista ja toiminnasta (95%), hoitopaikassa ollaan kiinnostuneita kuulemaan omaisen vinkkejä ja kokemuksia asukkaan mieltymyksistä ja hoitoon liittyvistä asioista (89%) sekä järjestetään hoitopalaveri yhdessä asukkaan, omaisen ja hoitohenkilökunnan kanssa (89%). Suurimmassa osassa (86%) vastauksista ilmenee, että omainen täyttää asukkaan elämänhistoriaa kartoittavan kaavakkeen tms.

Tavallista on (83%), että omainen voi vierailta mihin vuorokaudenaikaan tahansa (normaali aikana ilman pandemiaa). Toisaalta kolmasosa (33%) vastaa, että omainen voi vierailta määriteltynä vierailu-aikoina tai muutoin erikseen sovitusti. Kolme neljäsosaa (72%) antaa kirjalliset ohjeet mukaan otettavista tavaroista ja muuttoon liittyvistä käytännöistä. Lähes puolet (44%) vastanneista hoitopaikoista koostavat asukkaan elämänhistoriasta ja tärkeistä asioista huoneentaulun tms. Lisäksi mainitaan RAI-arvioinnin käynnistyminen sekä asukkaan kanssa keskustelu hänen toiveistaan.

”Huonetaulu jossa onnenomenaiset, koostettu asukkaan lähiomaisia ja tärkeitä henkilöitä.”

”Omahoitajan esittäytyminen ja hyvän suhteen luominen antaa turvallisuuden tunteen myös omaisille.”

Onnistuneet alkuvaiheen omaisyhteistyön käytännöt

Hoitopaikkoja pyydettiin kuvailemaan erityisen onnistuneita käytäntöjä alkuvaiheen omaisyhteistyössä. Erityisen onnistuneina on kuvattu kiireetön tilanne ja riittävästi aikaa keskustelulle ja kysymyksille. Monet hoitopaikat kuvaavat onnistuneeksi käytännöksi listauksen tai ohjelehtisen asukkaan muuttoon liittyen. Omahoitaja on nimetty ja hän esittäytyy. Kirjataan asukkaan elämänhistoriaa sekä rakennetaan luottamuksen ja turvallisuuden tunnetta. Tulotarkastus tai hoitopalaveri/hoitoneuvottelu järjestetään noin kuukauden sisään. Lisäksi mainitaan hoito- ja palvelusuunnitelman tekeminen, avustetaan omaista tukien hakemisessa sekä muutenkin tuetaan omaisia yksilöllisesti siirtymävaiheessa.

”Omainen/omaiset voidaan ottaa oikeasti vastaan iloisesti ja kiireettömästi. Heidän ensikokemuksestaan tulee luottavainen ja turvallinen. Samoin työntekijöillä on mukava aloittaa asiakkaan hoitaminen, kun saattue on tyytyväinen.”

”Omaisten kanssa yhteistyön koemme merkitykselliseksi. Yhteiset kahvitteluhetket ja ajatusten vaihtamiset, käytännön asioista tiedottamiset puolin ja toisin auttaa hyvään yhteistyöhön.”

”Listaus muuttoon liittyvistä asioista on saanut kiitosta. Omaisilla on matala kynnyksellä olla yhteydessä hoitajiin tai paikan esimieheen.”

Asuminen vakiintuu pitkäaikaishoidossa

Palautekulttuuri

Kysely toi esiin, millainen palautekulttuuri hoitopaikassa on. Lähes kaikissa (97%) hoitopaikoissa omaiset antavat palautetta suullisesti ja hoitohenkilökunta kannustaa antamaan palautetta ja kertomaan mietityttävistä asioista (95%). Toimintaa kehitetään palautteiden perusteella (86%) ja työntekijät ottavat pääsääntöisesti palautteen rakentavasti vastaan (78%). Suurimmassa osassa (75%) hoitopaikkoja omaiset antavat palautetta myös kirjallisesti (paperi tai sähköinen) sekä heillä on mahdollisuus antaa palautetta myös nimettömästi (75%). Kaksi kolmasosaa (67%) hoitopaikoista kirjaa palautteet ylös. Vajaa puolet (47%) hoitopaikkojen työntekijöistä antaa kehittävää palautetta omaisille rakentavasti.

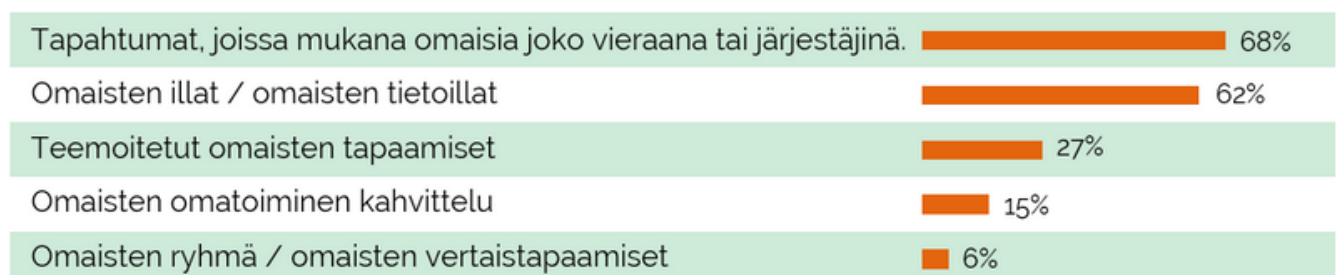
Lisäksi tuotiin esiin, että organisaation sivustolla on jatkuva kysely omaisten palautteesta. Joillakin on postilaatikko tai palautelaatikko yhteisissä tiloissa. Osassa tehdään myös asukaskyselyjä tai tyytyväisyyskyselyjä. Suullista palautetta saadaan kohtaan tilanteissa.

Käytössä olevat omaisyhteistyön tavat

Hoitopaikoilta haluttiin selvittää, millaisia yhteistyön tapoja heillä on käytössä. Kaksi kolmasosaa (68%) hoitopaikoista järjestää tapahtumia, joissa on mukana omaisia joko vieraana tai järjestäjinä. Lähes yhtä moni (62%) järjestää omaisten iltoja tai omaisten tietoiltoja. Vastanneista hoitopaikoista yhdeksällä on teemoitettuja omaisten tapaamisia ja viisi hoitopaikkaa mahdollistaa omaisten omatoimisen kahvittelun. Kahdella hoitopaikoista on omaisten ryhmä tai omaisten vertais-tapaamisia. Yhdessäkään vastanneessa hoitopaikassa ei ole omaisneuvostoa, omaisraatia tms. Yhdellä vastaajalla ei ollut mitään kysytyistä yhteistyön tavoista. Lisäksi mainitaan henkilökohtaiset keskusteluhetket sekä yhdessä hoitopaikassa on suunnitelmassa rakentaa matalan kynnyksen omaisyhteistyötä, mutta korona ollut hieman esteenä.

Kuvio 4. Käytössä olevat omaisyhteistyön tavat, 35 vastaajaa

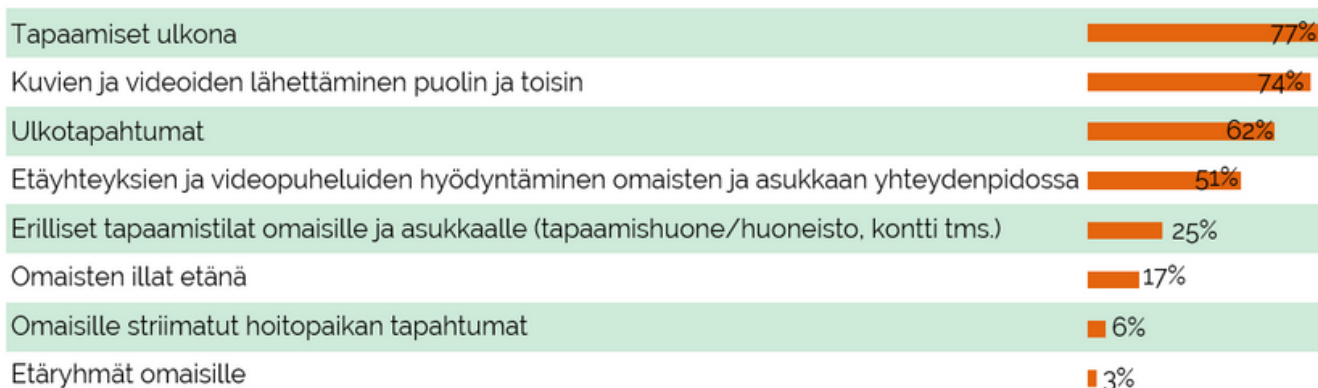

Korona-ajan tuomia uusia omaisyhteistyön käytäntöjä ja onnistumisia

Haluttiin tuoda esiin, mitä uusia käytäntöjä korona-aika on tuonut omaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Hoitopaikoista kolme neljäsosaa (77%) järjesti tapaamisia ulkona sekä lähetettiin kuvia tai videoita puolin ja toisin (74%). Lähes kaksi kolmasosaa (63%) järjesti ulkotapahtumia. Puolet (51%) vastaajista hyödynsi etäyhteyksiä tai videopuheluja omaisten ja asukkaiden yhteydenpidossa. Yhdeksän hoitopaikkaa (26%) oli järjestänyt erillisen tapaamistilan omaiselle ja asukkaalle (tapaamishuoneen tai huoneiston, kontti tms). Kuusi hoitopaikkaa järjesti omaisten iltoja etänä. Kahdessa hoitopaikassa striimattiin (suoratoistettiin) hoitopaikan tapahtumat ja yksi hoitopaikka järjesti etäryhmän omaisille. Jollakin ei ollut lainkaan uusia käytäntöjä. Lisäksi vastauksissa erikseen mainittiin puhelinkeskustelut omaisten kanssa ja että omaiset saavat vieraila asukkaan huoneessa.

Kuvio 5. Uusia yhteistyön käytäntöjä korona-aikana, 35 vastaajaa

Hoitopaikkoja pyydettiin tuomaan esille erityisen onnistuneita korona-ajan käytäntöjä omaisyhteistyöhön liittyen. Vastauksissa korostuivat WhatsApp viestittelyt, kuvien lähettäminen ja puhelut. Etäyhteyksiä ja videopuheluja on hyödynnetty myös hoitoneuvotteluun etänä. Ulkotapahtumia on järjestetty. Osalla on porrastetut tai määrältään rajoitetut vierailuajat, osalla ei ole vierailukieltoja tai rajoituksia lainkaan ja vierailuja toivotaan.

"Aktiivinen viestittely ja kuvien lähettäminen. "Joulutervehdys" omaisille (=joulu kortti, joka teetettiin heidän läheisensä valokuvasta)."

"Omaiset ovat olleet tervetulleita yksikköön ajankohdasta riippumatta, osa omaisista on soittanut tulosta etukäteen. Vierailijoita on voinut tulla kerrallaan 1-3."

"--Tapaamiset asukkaiden omissa huoneissa oli jälleen mahdollista. Omaiset ilmoittivat etukäteen vierailuista. Meillä ei siis vierailukieltoa ole ja pikemminkin toivomme, että omaiset vierailevat, sillä elämä jatkuu pandemiasta huolimatta."

**"Ulkotapahtumat.
Esim. omaisten kuoro ja ponivierailu."**

**"Porrastettu ulkotapahtuma omaisille ja asukkaille.
Ohjelmassa oli makkaranpaistoa, kahvittelua sekä esiintyjä."**

Suunnitelmia uusille yhteistyön tavoille

Hoitopaikat nostivat esille, millaisia uusia yhteistyön tapoja on suunnitelmissa kehittää tai ottaa käyttöön. Aiottiin tarjota omaisille Teams-iltoja tai striimauksia. Omaisten vertaisryhmiä toivottiin koolle sekä yhteisiä teemoitettuja tilaisuuksia. Aiottiin osallistua ulkona oleviin tapahtumiin sekä tehdä takapihalle paremmat tilat omaisten vierailuun. Myös uusi omaisten yhteydenpitoon liittyvä sovellus oli tulossa käyttöön sekä kuukausittainen palaveri omahoitajan ja omaisen välillä. Toisaalta yhdessä hoitopaikassa omaisten Teams-iltaa oli suunniteltu, mutta omaiset eivät innostuneet asiasta koska kokivat paikan päällä olevat tapahtumat ja keskustelut tärkeimpinä. Odotettiin mm. tämän kyselyn ja uuden omaisyhteistyöstä vastaavan työntekijän myötä uusia ideoita.

”Jos korona-aika ei helpota, otetaan omaisten Teams-illat käyttöön, jos heitä kiinnostaa.”

”Omaisten vertaisryhmä olisi mukava saada koolle.”

”Koko toiminta-aikamme on ollut korona-aikaa, joten suunnitelmissa on ollut monenlaista yhteistoimintaa omaisten kanssa, jota ei ole vielä voitu toteuttaa, mm. omaisten iltoja, yhteisiä juhlia asukkaiden ja omaisten kanssa, vertaistapaamisia omaisten kesken ja tarjota kädentaitotapahtumia, koulutusta esim. muistisairauksista.”

”Eino omaispalvelun käyttö. Se on sovellus jolla voidaan olla yhteydessä kätevästi.”

”Omahoitaja kerran kuukaudessa käy omaisen kanssa läpi asukkaan (kuulumiset) kokonaisvaltaisesti, jotta omaisen on ajan tasalla paremmin kaikista muutoksista ja kuulumisista. Tämä siksi, että on asukkaita joilla ei omaiset juurikaan käy.”

Saattohoitoaika ja hoidon päättymisen asukkaan kuolemaan

Omaisyhteistyön käytännöt saattohoitoon liittyen

Haluttiin selvittää, millaisia omaisyhteistyön käytäntöjä hoitopaikoilla on saattohoitoon liittyen. Kaikissa hoitopaikoissa tuetaan surevaa omaista ja annetaan hänelle erityistä huomiota. Kaikissa hoitopaikoissa omainen saa viettää aikaa läheisensä vierellä niin paljon kuin haluaa. Lähes kaikissa (97%) hoitopaikoissa annetaan omaiselle tietoa läheisen voinnista ja saattohoidon eri vaiheista. Lähes kaikissa hoitopaikoissa (94%) omainen saa halutessaan yöpyä hoitopaikassa ja osallistua hoitamiseen. Omaisia myös tuetaan ottamaan yhteyttä seurakuntaan tai muihin auttaviin tahoihin sekä kannustetaan omaista lepäämään (91%). Suurimmassa osassa hoitopaikoista (84%) omaiselle tarjotaan ruoka, jos hän viettää saattohoitoaika läheisensä kanssa. Omaisella on myös mahdollisuus olla yhteydessä hoitavaan lääkäriin (78%). Vain kolmessa hoitopaikassa omainen saa avaimen hoitopaikkaan saattohoitoaikana.

Avoimissa vastauksissa kuvataan asukkaalle ja omaiselle tarjottavaa tukea, lisäresursointi saattohoidon aikana ja vierihoitaja kuoleman lähestyessä. Omaiset nähdään tärkeänä voimavarana. Pyritään keventämään omaisen taakkaa surun keskellä.

”Koemme omaiset tärkeänä voimavarana asukkaan arjessa ja saattohoidossa.”

”Kunnioitamme asukkaan arvojen mukaista suhtautumista kyseiseen elämäntilanteeseen. Tuemme ja annamme aikaa asukkaalle ja omaisille.”

”Vierihoitaja kuoleman lähestyessä. Hänen tehtävä on saattohoidon lisäksi tukea surevaa omaista.”

”Me kerromme mitä tapahtuu saattohoidon ja pois nukkumisen jälkeen ja valmistamme omaista niiden asioiden hoitamiseen. Hoidamme ne asiat mitä me voimme tehdä, jotta omaisen taakka kevenisi siinä surun keskellä.”

Omaisien huomioiminen läheisen menehdyttyä

Hoitopaikat toivat näkyväksi, miten omaista huomioidaan läheisen menehdyttyä. Kaikki hoitopaikat esittävät surunvalittelut ja ottavat osaa suruun. Kaikissa hoitopaikoissa omaisella on mahdollisuus hyvästellä kuollut läheinen hoitopaikassa ja omainen saa osallistua vainajan laittamiseen niin halutessaan. Kaikissa hoitopaikoissa myös ohjeistetaan huoneen tyhjentämiseen ja tavaroiden luovutukseen liittyvissä asioissa. Kaikissa hoitopaikoissa omaisella on mahdollisuus keskustella läheisen kuolemasta ja siihen liittyvistä asioista henkilökunnan kanssa. Lähes kaikissa (91%) hoitopaikoissa omainen voi halutessaan myöhemminkin jutella läheisen kuolemasta tai tavata hoitohenkilökuntaa. Suurin osa (84%) hoitopaikoista muistaa omaisia esim. kortin, adressin tai kukkien lähettämällä. Enimmäkseen (78%) omaiset saavat tyhjentää huoneen ja hakea tavarat sitten kun se heille sopii. Puolet (50%) vastanneista hoitopaikoista varmistaa, että omainen ei jää yksin suruviestin saatuaan.

Lisäksi avoimissa vastauksissa kuvataan tarkemmin käytännön asioita ja omaisten huomiointia läheisen menehdyttyä. Huoneen tyhjentäminen tapahtuu yleensä nopeastikin, mutta tavaroiden hakemisessa voi olla viivettä. Jotkut hoitopaikat osallistuvat asukkaan hautajaisiin kutsuttaessa, pitävät hiljaisen hetken tai muistohetken yhteisössä ja hoitopaikassa suruliputetaan.

"Omaiset ohjeistetaan tyhjentämään huone (viikon sisällä) käytännön järjestelyt sanelee."

"Pidämme muistohetken yhteisössämme ja omaiset voivat halutessaan osallistua siihen, esim. kun vainaja haetaan arkulla. Suruliputamme."

"Hiljainen hetki asukkaisen ja omaisten kanssa, kun vainaja haetaan, lauletaan yhdessä virsi, pöydällä kuva vainajasta ja kynttilä."

Omaisyhteistyöstä saatu hyvä palaute

Hoitopaikat tuovat esiin, millaisista omaisyhteistyöhön liittyvistä asioista on saatu hyvää palautetta. Avoimien vastausten perusteella eniten hoitopaikat ovat saaneet hyvää palautetta asukkaiden ja omaisten kohtaamisesta. Monissa se koetaan lämminhenkisenä, kuuntelevana, läsnä olevana, ystävällisenä tai iloisena. Hoitopaikat saavat myös kiitosta hyvästä asukkaan hoidosta ja lääkärin yhteistyöstä. Monet ovat saaneet erikseen palautetta hyvästä saattohoidosta. Tiedottamisen ja yhteistyön käytäntöjä on kiiteltu. Erityisesti omaiset arvostavat ajantasaista tiedottamista asukkaan voinnin muuttuessa. Omaiset kiittelevät kuvista, videopuheluista, omaiskirjeistä, toiminnan järjestämisestä asukkaille ja yhteisistä tapahtumista. Kodikkuutta, kotiruokaa ja kahvinkeittoa on kiiteltu sekä omaisen mahdollisuutta yöpyä hoitopaikassa ja hakea läheinen kotilomille.

”Omaisen hyvästä vastaanottamisesta, kuulumisten vaihtamisesta. Tiedottamisesta tilanteiden ja asukkaan voinnin muuttuessa. Puhelimella kiinni saatavuudesta. Omaisilla on mahdollisuus osallistua asukkaille järjestettyihin tapahtumiin--, omaisilla on mahdollisuus keittää yhdessä asukkaan kanssa kahvit yksikössä, mahdollisuus viettää syntymäpäivä yksikössä. Hakea asukas kotilomille.”

”Omaiset tykkäävät kuvista ja videopuheluista.”

”Olemme saaneet erityisen hyvää palautetta saattohoidosta ja omaisen kohtaamisesta surun keskellä. Lisäksi olemme saaneet hyvää palautetta hyvästä ja laadukkaasta hoidosta, hyvästä ja virikkeellisestä ympäristöstä ja nauravaisista hoitajista.”

Tuen tarve omaisyhteistyön kehittämiseksi

Haluttiin selvittää, että olisivatko hoitopaikat kiinnostuneita olemaan mukana omaisyhdyshenkilöistä kootussa verkostossa Oulun seudulla, jos sellaista tarjotaan. Ainoastaan yksi vastaaja ei ole kiinnostunut. Muita kiinnostaa ja kuulostaa tarpeelliselta (44%) tai vastaaja harkitsee asiaa (53%).

"Yleisesti tietoa omaisyhteistyöstä ja miten sitä voisi kehittää."

"Millä työntekijät ja omaiset saa aktivoitua säännölliseen yhteistyöhön."

"Erlaisia vaihtoehtoja, uusia ideoita tarvitaan."

Kyselyyn vastaajilta kysyttiin, kokeeko tarvitsevansa tukea omaisyhteistyön kehittämiseen. Yli puolet (60%) vastaajista ei kokenut tarvitsevansa tukea omaisyhteistyön kehittämiseen. Kuitenkin 40% koki tarvitsevansa tukea. Eniten hoitopaikkojen vastauksissa kaivattiin vinkkejä, uusia ideoita sekä tietoa. Kuvattiin myös konkreettisia tuen tarpeita mm. miten järjestää etänä omaisten iltoja, miten omaisia saataisiin osallistettua läheisen arkeen, miten työntekijät ja omaiset saa aktivoitua säännölliseen yhteistyöhön sekä kuvattiin siirtymävaiheen tukeen liittyvää kehittämistarvetta. Lisäksi haluttiin kuulla, miten muualla (omaisyhteistyö) hoidetaan.

YHTEENVETO

Selvitys pohjautuu kyselyyn, johon vastasivat ikääntyneiden pitkäaikaista tehostettua palveluasumista ja laitoshoidoa tarjoavat hoitopaikat Oulussa ja seitsemässä ympäryskunnassa. Tässä selvityksessä käytettiin näistä yhteisnimitystä hoitopaikat.

Tämän selvityksen tarkoituksena on nostaa omaisyhteistyön hyviä käytäntöjä esille. Vastauksia tuli 40/66 hoitopaikasta, mutta kaikkiin kysymyksiin ei oltu vastattu. Vastaukset osoittivat yhteistyön hoitohenkilökunnan ja omaisten välillä olevan pääsääntöisesti hyvää ja monipuolista. Hoitopaikkojen kesken on kuitenkin eroja siinä, kuinka monipuolista ja suunnitelmallista omaisyhteistyö on.

Yleisiin käytäntöihin liittyen, tavallista on, että hoitopaikoissa omahoitaja vastaa pääasiallisesti tiedottamisesta ja vuorovaikutuksesta omaisen kanssa. Alle puolessa hoitopaikoissa on nimetty omaisyhteistyöstä vastaava henkilö ja käytäntöjä on kirjattu omaisyhteistyön käsikirjaan tai kansioon. Vain muutamissa hoitopaikoissa omaisyhteistyön toteutus ja kehittäminen on suunnitelmallista ja heillä on säännöllisesti siihen liittyviä tiimikokouksia.

Lähes kaikki hoitopaikat ovat sitä mieltä, että tiedottaminen on oikea-aikaista ja toimivaa, mutta parannettavaakin löytyy. Tavallisimpia tiedotus ja yhteydenottotapoja ovat puhelut sekä tapaamiset omaisen ja henkilökunnan välillä. Tekstiviestit, WhatsApp, sähköpostit sekä kirjeet tai paperitiedotteet ovat yleisimmin käytössä. Alle puolet järjestää omaisten iltoja tai tietoiltoja tai hyödyntää videopuheluita. Osalla on käytössä myös ilmoitustaulu yhteisissä tai asukkaan tiloissa sekä osa hyödyntää etäyhteyksiä esim. Teams tai Zoom.

Hoitopaikkojen tiedottamisessa ja yhteydenpidossa on hyvää ja onnistunutta säännöllisyys, oikea-aikaisuus, luonteva ja sujuva vuorovaikutus sekä avoimuus. Erityisesti puhelut, viestien ja kuvien lähettely ja omaisten kirjeet on koettu hyvänä tapana viestiä.

Kun hoitopaikkaan tutustutaan, niin tavallisin tapa on esitellä taloa ja toimintaa paikan päällä ja antaa lisätietoja puhelimitse. Yli puolet hoitopaikoista varaa tutustumiseen kiireetöntä aikaa ja antaa esitteen hoitopaikasta. Harvinaisempaa on, että hoitopaikasta on esittely ja valokuvat netissä tai lähetetään kuvia. Yhdellä on netissä esittelyvideo ja yhdessä hoitopaikoista on käytössä virtuaalinen esittelykierros. Korona-aika on tuonut uusia tapoja hoitopaikkaan tutustumisessa, kuten netissä olevia esittelyjä ja kuvia sekä virtuaalisen esittelykierroksen. Puhelimitse annetaan lisätietoja ja tarvittaessa lähetetään kuvia. Kaikissa hoitopaikoissa ei ole kuitenkaan tullut uusia tapoja koronan myötä. Edelleen esitellään taloa ja toimintaa paikan päällä sekä varataan tutustumiseen kiireetöntä aikaa.

Kun pitkäaikaishoitopaikka otetaan vastaan ja asukas muuttaa on tavallista, että asukkaalle nimetään omahoitaja ja omaisilla on tiedossa puhelinnumero mihin soittaa. Omaisille annetaan tietoa hoitopaikan tavoista ja toiminnasta. Järjestetään hoitopalaveri ja ollaan kiinnostuneita kuulemaan omaisten vinkkejä ja kokemuksia asukkaan mieltymyksistä ja hoitoon liittyvistä asioista sekä selvitetään asukkaan elämänhistoriaa. Tavallista on, että normaaliaikana ilman pandemiaa omaiset voivat vieraila mihin vuorokaudenaikaan tahansa. Kuitenkin osa sopii vierailuista erikseen. Useimmat antavat kirjalliset ohjeet mukaan otettavista tavaroista ja muuttoon liittyvistä käytännöistä.

Alle puolet hoitopaikoista koostavat asukkaan elämänhistoriasta ja tärkeistä asioista huoneentaulun tms. Onnistuneina alkuvaiheen käytäntöinä kuvailtiin kiireetöntä tilannetta ja riittävästi aikaa keskusteluille ja kysymyksille. Listaukset ja ohjelehtiset asukkaan muuttoon liittyen, omahoitajan nimeäminen ja esittäytyminen sekä asukkaan elämänhistorian kirjaaminen ja tulotarkastus koettiin hyvinä käytäntöinä.

Asumisen vakiinnuttua pitkäaikaishoidossa, hoitopaikoilla on monenlaisia hyviä omaisyhteistyön käytäntöjä. Palautekulttuurissa on tavallista, että omaiset antavat suullisesti palautetta ja hoitohenkilökunta kannustaa palautteen antamiseen. Toimintaa myös kehitetään palautteiden perusteella ja se otetaan pääsääntöisesti rakentavasti vastaan. Suurimmassa osassa hoitopaikoista palautetta voi antaa myös kirjallisesti tai nimettömästi. Kolmasosassa hoitopaikoista palautteita ei kuitenkaan kirjata ylös ja vajaa puolet hoitohenkilökunnasta antaa omaisille kehittävä palautetta rakentavasti. Omaisyhteistyölle on tyypillistä hoitopaikan järjestämät tapahtumat ja omaisten illat tai omaisten tietoilat. Harvinaisempia hoitopaikoissa ovat omaisten teemoitetut tapaamiset, omaisten omatoimiset kahvittelut, omaisten ryhmät tai vertaistapaamiset. Yhdelläkään vastanneella hoitopaikalla ei ole omaisneuvostoa tai vastaavaa toimintaa.

Korona-aika on tuonut uusia käytäntöjä omaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tapaamisia järjestetään ulkona sekä kuvia ja videoita lähetellään puolin ja toisin. Myös ulkotapahtumia järjestetään. Puolet vastanneista hoitopaikoista hyödyntää etäyhteyksiä tai videopuheluja omaisten ja asukkaiden yhteydenpidossa. Osa on järjestänyt erillisen tapaamistilan omaiselle ja asukkaalle. Muutamat hoitopaikat ovat järjestäneet omaisten iltoja etänä, striimanneet hoitopaikan tapahtumia tai järjestäneet etäryhmän omaisille. Kaikki eivät kuitenkaan olleet ottaneet uusia tapoja käyttöön korona-aikana.

Erityisen onnistuneina korona-ajan käytäntöinä hoitopaikat kuvasivat WhatsApp-viestittelyä, kuvien lähettämistä, puheluja, etäyhteyksien ja videopuhelujen hyödyntämistä hoitoneuvotteluihin, ulkotapahtumia ja porrastettuja vierailuajkoja.

Hoitopaikoilla on suunnitelmia uusille omaisyhteistyön tavoille. Aiotaan tarjota omaisille Teams-iltoja ja striimauksia, koota omaisten vertaisryhmiä sekä yhteisiä teemoitettuja tilaisuuksia ja tapahtumia. Suunnitelmissa kuvataan uutta yhteydenpitoon liittyvän sovelluksen käyttöön ottoa, kuukausittaisia palavereita omahoitajan ja omaisen välillä sekä koulutuksia esim. muistisairauksista.

Saattohoitoaika on vaihe, jolloin suurimmassa osassa hoitopaikoista on erityisiä omaisyhteistyön käytäntöjä. Surevaa omaista tuetaan ja annetaan hänelle erityistä huomiota eri keinoin. Omainen saa esimerkiksi viettää aikaa läheisensä vierellä niin paljon kuin haluaa, yöpyä halutesaan hoitopaikassa ja osallistua hoitamiseen. Hänelle annetaan tietoa läheisen voinnista ja saattohoidon eri vaiheista. Omaisia tuetaan ottamaan yhteyttä seurakuntaan tai muihin auttaviin tahoihin sekä kannustetaan lepäämään. Suurimmassa osassa hoitopaikoista omaiselle myös tarjotaan ruoka, jos hän viettää saattohoitoaikaa läheisensä kanssa hoitopaikassa. Omaisella on myös mahdollisuus olla yhteydessä hoitavaan lääkäriin. Harvinaisempi käytäntö on, että omainen saa avaimen hoitopaikkaan saattohoitoaikana.

Läheisen menehdyttyä omaista huomioidaan monin tavoin. Tavallista on, että hoitopaikat esittävät surunvalittelut ja ottavat osaa suruun. Omaisella on mahdollisuus hyvästellä kuollut läheinen hoitopaikassa ja osallistua vainajan laittamiseen niin halutessaan. Omaisia ohjeistetaan huoneen tyhjentämiseen ja tavaroiden luovutukseen liittyvissä asioissa ja enimmäkseen omaiset saavat tyhjentää huoneen ja hakea tavarat sitten kun se heille sopii. Se voi kuitenkin tapahtua nopeastikin käytännön syistä.

Omaisella on mahdollisuus keskustella läheisen kuolemasta ja siihen liittyvistä asioista heti tapahtuneen jälkeen tai myöhemmin. Suurin osa hoitopaikoista muistaa omaisia esim. kortin, adressin tai kukkien lähettämällä. Puolet hoitopaikoista varmistaa, että omaisen ei jää yksin suruviestin saatuaan. Vastauksissa kuvataan myös suruliputusta ja hiljaistaitai muistohetkeä omaisten ja/tai asukkaiden kanssa.

Omaisyyhteistyöstä saadaan hyvää palautetta omaisilta. Hyvää palautetta on saatu asukkaiden ja omaisten kohtaamisesta. Hoitopaikat saavat myös kiitosta asukkaan hyvästä hoidosta ja erityisesti saattohoidosta. Myös ajantasaista tiedottamista ja monipuolisia yhteistyön tapoja on kiiteltu.

Omaisyyhteistyön kehittämiseen osa vastaajista kaipaa tukea. Hoitopaikat kaipaavat vinkkejä, uusia ideoita ja tietoa. Omaisyyhdyshenkilöitä kokoavaan Omaisyyhteistyön verkostoon osallistuminen kiinnostaa tai osallistumista harkitaan, jos sellaista tarjotaan.

Tässä selvityksessä on kuvattu ikääntyneiden pitkäaikaishoidon työntekijöiden näkemyksiä siitä, millaista on hyvä omaisyyhteistyö heidän yksikössään sekä millaisista asioista on saatu hyvää palautetta omaisilta. Tämä selvitys osoittaa, että hyvässä omaisyyhteistyössä on kyse monipuolisesta yhteistyöstä, sujuvasta tiedottamisesta, ketterästä mukautumisesta korona-aikaan sekä kiireettömästä kohtaamisesta.

LIITE

Kysely: Hyvä yhteistyö omaisten kanssa

Kyselyn rakenne:

- Taustaa
- Yleisiä kysymyksiä omaisyhteistyöstä
- Omaisyhteistyön alkuvaihe
- Asuminen vakiintuu pitkäaikaishoidossa
- Saattohoitoaika ja hoidon päättymisen asukkaan kuolemaan
- Omaisyhteistyöstä saatu palaute sekä tuen tarpeen kartoitus

Taustaa

1. Millaista hoitoa tarjoatte ikääntyneille? *

Voi valita useamman vastauksen

- Laitoshoitoa
- Tehostettua palveluasumista
- Säännöllistä lyhytaikaista hoitoa / vuorohoitoa
- Tilapäistä lyhytaikaishoitoa
- Muu, mikä?

2. Hoitopaikka on *

- Kunnallinen
- Yksityinen, kunta ostaa meiltä palvelua
- Yksityinen palvelusetelituottaja
- Muu, mikä?

Yleisiä kysymyksiä omaisyhteistyöstä

3. Millaisia yhteistyön käytäntöjä hoitopaikassanne on?

[Voi valita useamman vastauksen](#)

- Omahoitaja vastaa pääasiallisesti tiedottamisesta ja vuorovaikutuksesta asukkaan omaisen kanssa.
- Meillä on nimetty omaisyhteistyöstä vastaava henkilö / omaisyhdyshenkilö.
- Meillä on säännöllisesti omaisyhteistyöhön liittyviä tiimikokouksia.
- Omaisyhteistyön toteutus ja kehittäminen on suunnitelmallista.
- Olemme kirjanneet omaisyhteistyön käytänteitä esim. käsikirjaan tai kansioon.

4. Millaisia tiedotus- ja yhteydenottotapoja teillä on käytössä?

[Voi valita useamman vastauksen](#)

- Tapaamiset omaisen ja hoitohenkilökunnan välillä
- Puhelut
- Tekstiviestit
- WhatsApp
- Sähköposti
- Videopuhelut
- Etäyhteys esim. Teams tai Zoom
- Omaisten illat/omaisten tietoillat
- Kirjeet/paperitiedotteet
- Ilmoitustaulu asukkaan huoneessa
- Ilmoitustaulu yhteisissä tiloissa
- Sosiaalinen media
- Muu, mikä?

5. **Onko tiedottaminen mielestänne oikea-aikaista ja toimivaa? ***

- Kyllä
- Kyllä, mutta parannettavaakin löytyy
- Ei, koska vielä on paljon kehitettävää

6. **Mikä tiedottamisessa ja yhteydenpidossa on hyvää tai onnistunutta?**

Omaisyyhteistyön alkuvaihe

7. **Miten hoitopaikkaan tutustuminen toteutetaan? ***

[Voi valita useamman vastauksen](#)

- Esittelemme taloa ja toimintaa paikan päällä.
- Varaamme tutustumiseen kiireetöntä aikaa.
- Annamme esitteen hoitopaikasta.
- Annamme lisätietoja puhelimesta.
- Lähetämme tarvittaessa kuvia.
- Meillä on esittelyvideo hoitopaikasta.
- Meillä on käytössä virtuaalinen esittelykierros.
- Hoitopaikastamme on kattava esittely ja valokuvat netissä.

Muu, mikä?

8. Mitkä näistä ovat korona-ajan tuomia uusia tapoja hoitopaikkaan tutustumisessa? *

Voi valita useamman vastauksen

- Esittelemme taloa ja toimintaa paikan päällä.
- Varaamme tutustumiseen kiireetöntä aikaa.
- Annamme esitteen hoitopaikasta.
- Annamme lisätietoja puhelimesta.
- Lähetämme tarvittaessa kuvia.
- Meillä on esittelyvideo hoitopaikasta.
- Meillä on käytössä virtuaalinen esittelykierros.
- Hoitopaikastamme on kattava esittely ja valokuvat netissä.

Muu, mikä?

9. Kun pitkäaikaishoitopaikka otetaan vastaan ja asukas muuttaa: *

Voi valita useamman vastauksen

- Annamme kirjalliset ohjeet mukaan otettavista tavaroista ja muuttoon liittyvistä käytännöistä.
- Annamme omaiselle tietoa hoitopaikan tavoista ja toiminnasta.
- Omainen voi vieraila mihin vuorokaudenaikaan tahansa (normaaliaikana ilman pandemiaa).
- Omaisella on tiedossa mihin numeroon voi soittaa ollakseen yhteydessä hoitopaikkaan.
- Omainen voi vieraila määritellyinä vierailuajoina tai muutoin erikseen sovitusti.
- Järjestämme hoitopalaverin yhdessä asukkaan, omaisen ja hoitohenkilökunnan kanssa.
- Asukkaalle nimetään omahoitaja.
- Omainen täyttää asukkaan elämänhistoriaa kartoittavan kaavakkeen tms.
- Asukkaan elämänhistoriasta ja tärkeistä asioista koostetaan huoneentaulu tms.
- Olemme kiinnostuneet kuulemaan omaisen vinkkejä ja kokemuksia asukkaan mieltymyksistä ja hoitoon liittyvistä asioista.

Muuta, mitä?

10. Kuvaile erityisen onnistuneita käytäntöjämme alkuvaiheen omaisyhteistyössä?

Asuminen vakiintuu pitkäaikaishoidossa

11. Millainen palautekulttuuri teillä on?

Voi valita useamman vastauksen

- Kannustamme omaisia antamaan palautetta ja kertomaan mietityttävistä asioista.
- Työntekijät ottavat kehittävän palautteen rakentavasti vastaan.
- Palautteet kirjataan ylös.
- Kehitämme toimintaa palautteiden perusteella.
- Työntekijät antavat kehittävää palautetta omaisille rakentavasti.
- Omaiset antavat palautetta suullisesti.
- Omaiset antavat palautetta kirjallisesti (paperi tai sähköinen).
- Omaisilla on mahdollisuus antaa palautetta myös nimettömästi.

Jotain muuta, mitä?

12. Millaisia yhteistyön tapoja teillä on käytössä? *

Voi valita useamman vastauksen.

Korona-ajasta kysytään tulevissa kysymyksissä.

- Omaisten illat / omaisten tietoillat
- Teemoitetut omaisten tapaamiset
- Omaisten ryhmä / omaisten vertaistapaamiset
- Omaisneuvosto, omaisraati tms.
- Omaisten omatoiminen kahvittelu
- Tapahtumat, joissa mukana omaisia joko vieraana tai järjestäjinä
- Muu, mikä?

13. Mitä uusia käytäntöjä korona-aika on tuonut omaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön? *

Voi valita useamman vastauksen

- Omaisten illat etänä.
- Etäryhmät omaisille.
- Etäyhteyksien/videopuhelujen hyödyntäminen omaisten ja asukkaan yhteydenpidossa.
- Erilliset tapaamistilat omaiselle ja asukkaalle (tapaamishuone/huoneisto, kontti tms).
- Tapaamiset ulkona.
- Ulkotapahtumat.
- Omaisille striimatut (suoratoistetut) hoitopaikan tapahtumat.
- Kuvien tai videoiden lähettäminen puolin ja toisin.

Muuta, mitä?

14. Kuvaile erityisen onnistunutta korona-ajan käytäntöänne yhteistyöhön liittyen?

15. Millaisia uusia yhteistyön tapoja on suunnitelmissa kehittää tai ottaa käyttöön?

Saattohoitoaika ja hoidon päättyminen asukkaan kuolemaan

16. Millaisia omaisyhteistyön käytäntöjä teillä on saattohoitoon liittyen? *

[Voi valita useamman vastauksen](#)

- Tuemme surevaa omaista ja annamme hänelle erityistä huomiota.
- Kannustamme omaista lepäämään.
- Omainen saa avaimen hoitopaikkaan.
- Omainen saa viettää aikaa läheisensä vierellä niin paljon kuin haluaa.
- Omainen saa halutessaan yöpyä hoitopaikassa.
- Omaiselle tarjotaan ruoka, jos hän viettää saattohoitoaika läheisensä kanssa.
- Omainen saa halutessaan osallistua hoitamiseen.
- Annamme omaiselle tietoa läheisen voinnista ja saattohoidon eri vaiheista.
- Omaisella on mahdollisuus olla yhteydessä hoitavaan lääkäriin.
- Tuemme omaista ottamaan yhteyttä seurakuntaan tai muihin auttaviin tahoihin.

Muuta, mitä?

17. Miten omainen huomioidaan läheisen menehdyttyä? *

Voi valita useamman vaihtoehdon

- Esitämme surunvalittelut ja otamme osaa suruun.
- Varmistamme, että omainen ei jää yksin suruviestin saatuaan.
- Omaisella on mahdollisuus hyvästellä kuollut läheinen hoitopaikassa.
- Omainen saa osallistua vainajan laittamiseen niin halutessaan.
- Omaisella on mahdollisuus keskustella läheisen kuolemasta ja siihen liittyvistä asioista hoitohenkilökunnan kanssa.
- Muistamme omaisia esim. kortin, adressin tai kukkien lähettämällä.
- Ohjeistamme huoneen tyhjentämiseen ja tavaroiden luovutukseen liittyvissä asioissa.
- Omaiset saavat tyhjentää huoneen ja hakea tavarat sitten kun se heille sopii.
- Halutessaan omainen voi myöhemminkin jutella läheisen kuolemasta tai tavata hoitohenkilökuntaa.

Muuta, mitä?

18. Millaisista omaisyhteistyöhön liittyvistä asioista olette saaneet hyvää palautetta?

19. Olisitteko kiinnostuneita olemaan mukana omaisyhdys henkilöistä kootussa verkostossa Oulun seudulla, jos sellaista tarjotaan? *

Omaisyhteistyön verkoston kokoaminen ja tapaamisten järjestäminen olisi omaisyhdistyksen vastuulla. Verkostossa olisi mukana hoitopaikkojen omaisyhteistyöstä vastaavia työntekijöitä Oulusta ja lähikunnista. Verkoston tapaamisia olisi säännöllisesti muutaman kerran vuodessa. Teemoitetuissa tapaamisissa olisi mahdollisuus verkostoitua, saada vertaistukea, tietoa ja tukea omaisyhteistyön kehittämiseen.

- Kyllä kiinnostaa, kuulostaa tarpeelliselta
- Harkitsemme asiaa
- Ei kiinnosta, eikä ole tarpeen

20. Koetteko tarvitsevanne tukea omaisyhteistyön kehittämiseen?

Ei

Kyllä, millaista tukea?

Vastaajan tiedot

21. Kunta, jossa hoitopaikka sijaitsee: *

Hailuoto

Ii

Kempele

Liminka

Lumijoki

Muhos

Oulu

Tyrnävä

22. Oliko muita mukana vastaamassa kyselyyn? *

Vastasin yksin

Vastasimme yhdessä

Hyvä omaisyhteistyö Oulun seudulla 2022

Selvitys hyvistä omaisyhteistyön käytännöistä
Oulun seudun ikääntyneiden pitkäaikaishoitopaikoissa.

Selvitys on tehty Oulun seudun omaishoitajat ry:n
Tukena muutoksessa -hankkeessa.